

**Аналіз регуляторного впливу
проекту рішення НКЦПФР «Про внесення змін до Положення про
здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку
цінних паперів»**

I. Визначення проблеми

У зв'язку з розвитком електронних послуг в Україні, а також створенням та функціонуванням системи електронної дистанційної ідентифікації фізичних осіб - Системи BankID Національного банку України (далі - Система BankID Національного банку) повсталала потреба у забезпеченні використання Системи BankID Національного банку професійними учасниками ринку цінних паперів – суб'єктами первинного фінансового моніторингу (далі – СПФМ) під час віддаленого встановлення ділових відносин/віддаленого відкриття рахунку в цінних паперах та врегулюванні взаємовідносин між СПФМ та їх клієнтами при здійсненні дистанційної ідентифікації за допомогою Системи BankID Національного банку.

Користування професійними учасниками ринку цінних паперів (фондового ринку) – СПФМ Системою BankID Національного банку спростить та прискорить процес проведення ідентифікації, верифікації та вивчення клієнта.

У зв'язку з цим виникла необхідність внесення змін до Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів, затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 17.03.2016 № 309, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13 квітня 2016 року за № 551/28681 (далі – Положення № 309).

Враховуючи це, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР, Комісія) підготувала проект рішення «Про внесення змін до Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів» (далі – проект регуляторного акта або проект).

Положення № 309 за предметом правового регулювання відноситься до законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі – законодавство у сфері фінансового моніторингу).

Таким чином, НКЦПФР підготовлено проект рішення «Про внесення змін до Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками фондового ринку», який забезпечить встановлення Комісією, як суб'єктом державного фінансового моніторингу, особливостей проведення СПФМ дистанційної ідентифікації та верифікації клієнтів – фізичних осіб за допомогою використання Системи BankID Національного банку.

Регуляторний акт за предметом правового регулювання не відноситься до сфери фінансових послуг, яка є пріоритетною сферою адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Основні групи (підгрупи), на які проблема справляє вплив:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	так	
Держава	так	
Суб'єкти господарювання	так	
у тому числі суб'єкти малого підприємництва	так	

Зазначена вище проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів, оскільки суб'єкти первинного фінансового моніторингу державний нагляд за якими здійснює НКЦПФР керуються як законом, так і нормативно-правовими актами Комісії. Також проблема не може бути розв'язана за допомогою діючих регуляторних актів, оскільки нормативно-правові акти НКЦПФР не містять норм щодо регулювання зазначеної проблеми.

II. Цілі державного регулювання

Основною ціллю прийняття проекту регуляторного акту є актуалізація нормативно-правових актів Комісії та забезпечення можливості використання Системи BankID Національного банку професійними учасниками ринку цінних паперів (крім банків) – суб'єктами первинного фінансового моніторингу під час віддаленого встановлення ділових відносин/віддаленого відкриття рахунку в цінних паперах та врегулюванні взаємовідносин між СПФМ та їх клієнтами при здійсненні дистанційної ідентифікації за допомогою Системи BankID Національного банку.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1	Збереження існуючого стану законодавства Відсутність можливості використання професійними учасниками ринку цінних паперів – СПФМ Системи BankID Національного банку під час віддаленого встановлення ділових відносин/віддаленого відкриття рахунку в цінних паперах.
Альтернатива 2	Розробка проекту регуляторного акта Запропонований спосіб розв'язання зазначеної проблеми є найбільш доцільним, оскільки з прийняттям регуляторного акта буде забезпечено та врегульовано користування професійними учасниками ринку цінних паперів (фондового ринку) – СПФМ Системою BankID Національного банку.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Відсутні.	Проблема залишається невирішеною.
Альтернатива 2	Прийняття регуляторного акта дозволить запровадити механізм віддаленого встановлення ділових відносин/віддаленого відкриття рахунку в цінних паперах професійними учасниками ринку цінних паперів та здійснення дистанційної ідентифікації клієнтів за допомогою Системи BankID Національного банку	Відсутні.

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Під дію регулювання підпадають 500 професійних учасників фондового ринку (ринку цінних паперів) - СПФМ.

Показник	Мікро
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	500*
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	100

* кількість суб'єктів господарювання станом 31.12.2019

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Відсутні.	Проблема залишається невирішеною.
Альтернатива 2	Отримання професійними учасниками ринку цінних паперів (фондового ринку) можливості користування Системою BankID Національного банку, спрощення та прискорення процесу проведення ідентифікації, верифікації та вивчення клієнта.	Відсутні.

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1	1	Проблема продовжує існувати протягом всього часу.
Альтернатива 2	4	Цілі прийняття регуляторного акта будуть досягнуті повною мірою, оскільки враховані інтереси держави та суб'єктів господарювання.

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Відсутність регулювання	Відсутність вигод для держави та професійних учасників фондового ринку (ринку цінних паперів) – СПФМ	Проблема залишається невирішеною.	Альтернатива має низьку ефективність. Цілі прийняття регуляторного акта не можуть бути досягнуті і проблема продовжить існувати.
Розробка проєкту нормативно-правового акту	Для держави – висока результативність, ефективність, політична та адміністративна здійсненність. Вигодами СПФМ є спрощення та прискорення процесу проведення ідентифікації, верифікації та вивчення клієнта.	Додаткових витрат з боку держави та професійних учасників фондового ринку (ринку цінних паперів) – СПФМ не передбачається. Витрати професійних учасників фондового ринку (ринку цінних паперів - СПФМ на підготовку необхідних змін у внутрішніх інструкціях та інших документах щодо відповідності вимогам законодавства відсутні. Додаткове навантаження на працівників НКЦПФР щодо необхідності здійснювати контрольню-наглядові функції відсутне.	Рейтинг 4 бали присвоєний, оскільки при цій альтернативі будуть враховані всі інтереси СПФМ та розв'язані проблеми, визначені в розділі 1 цього аналізу регуляторного впливу.

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику впливу зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Відсутність регулювання	Причина відмови від зазначеної альтернативи полягає у тому, що при відсутності державного регулювання проблема не буде вирішеною.	X
Розробка проєкту нормативно-правового акту	Положення № 309 є базовим та комплексним документом, що встановлює загальні вимоги НКЦПФР щодо організації та проведення первинного фінансового моніторингу СПФМ. Тому внесення змін до нього дозволить досягти цілей прийняття регуляторного акта, а	Ризики впливу зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта відсутні.

	<p>саме: врегулює механізм використання Системи BankID Національного банку професійними учасниками ринку цінних паперів – суб'єктами первинного фінансового моніторингу під час віддаленого встановлення ділових відносин/віддаленого відкриття рахунку в цінних паперах та взаємовідносини між СПФМ та їх клієнтами при здійсненні дистанційної ідентифікації за допомогою Системи BankID Національного банку</p>	
--	--	--

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Механізмом, який застосовується для розв'язання проблеми, зазначеної у розділі 1 Аналізу регуляторного впливу є прийняття зазначеного регуляторного акту, який передбачає, зокрема:

«1) у розділі I:

у пункті 1:

після абзацу третього доповнити новим абзацом такого змісту:

«Віддалене встановлення ділових відносин/віддалене відкриття рахунку в цінних паперах – це встановлення ділових відносин/відкриття рахунку в цінних паперах з використанням системи BankID Національного банку України (далі - Система BankID).»;

у пункті 3:

після абзацу першого доповнити новими абзацами такого змісту:

«Терміни Система BankID, електронна дистанційна ідентифікація, абонент-ідентифікатор, вживаються у значенні відповідно до термінів, визначених у Положенні про систему BankID Національного банку України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 17.03.2020 № 32.

Термін інформаційна система вживається у значенні відповідно до терміну, визначеного у Законі України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах».»;

2) у розділі III:

у пункті 8:

після підпункту 17 доповнити новими підпунктами такого змісту:

«18) порядок віддаленого встановлення ділових відносин/віддаленого відкриття рахунку в цінних паперах (в разі застосування віддаленого встановлення ділових відносин/віддаленого відкриття рахунку в цінних паперах);

19) порядок отримання, використання, зберігання та передачі документів/інформації, отриманих за допомогою засобів Системи BankID

щодо ідентифікації, верифікації, вивчення клієнта та уточнення інформації про клієнта (в разі використання Системи BankID).»;

3) у розділі V:

у пункті 5:

після абзацу п'ятого доповнити новими абзацами шостим-восьмим такого змісту:

«У разі віддаленого встановлення ділових відносин/віддаленого відкриття рахунку в цінних паперах суб'єкт первинного фінансового моніторингу повинен бути обладнаний системними і програмно-технічними засобами та засобами зв'язку, які мають запобігати несанкціонованому доступу, втратам, крадіжкам, несанкціонованому знищенню, викривленню, підробленню, копіюванню інформації і відповідати вимогам міжнародних та національних стандартів з питань інформаційної безпеки.

Електронна дистанційна ідентифікація, верифікація та вивчення клієнта здійснюється на підставі перевірки відповідності ідентифікаційних даних, отриманих від клієнта в електронному вигляді та підписаних його кваліфікованим електронним підписом, з отриманою відповідною інформацією від банку, який є абонентом-ідентифікатором, за допомогою засобів Системи BankID.

У разі віддаленого встановлення ділових відносин суб'єктом первинного фінансового моніторингу, особа, яка здійснювала електронну дистанційну ідентифікацію, вивчення клієнта, накладає кваліфікований електронний підпис на електронний(і) документ(и), отриманий(і) від клієнта та/або отримані за допомогою засобів Системи BankID.

У разі віддаленого встановлення ділових відносин суб'єкт первинного фінансового моніторингу забезпечує зберігання електронних документів щодо ідентифікації, верифікації та вивчення клієнта, отриманих від клієнта та за допомогою засобів Системи BankID.»;

у зв'язку з цим абзац шостий вважати абзацом десятим;

у пункті 6:

після абзацу другого доповнити новими абзацами такого змісту:

«У випадку проведення клієнтом, з яким віддалено встановлено ділові відносини, фінансової операції на суму, що дорівнює або перевищує суму, визначену в частині першій статті 15 Закону, суб'єктом первинного фінансового моніторингу здійснюється уточнення інформації про клієнта, в тому числі ідентифікаційних даних, у його присутності у строки відповідно до встановленого клієнту рівня ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

Суб'єкт первинного фінансового моніторингу під час надання віддаленого доступу до інформаційних систем зобов'язаний застосовувати автентифікацію, яка здійснюється за допомогою захищених механізмів двох або більше типів [наприклад, застосування для автентифікації пароля разом із апаратним засобом захисту інформації (токеном) або біометричної автентифікації разом із паролем] (багатофакторну автентифікацію клієнта).»;

у пункті 18:

у абзаці першому після слова «моніторингу» доповнити словами «або отримані від клієнта або від абонентів-ідентифікаторів за допомогою засобів Системи BankID»;

після пункту 18 доповнити новими пунктами такого змісту:

«19. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу має право отримувати за допомогою засобів Системи BankID інформацію щодо ідентифікаційних даних клієнта, з яким віддалено встановлено (планується встановити) ділові відносини, та його вивчення відповідно до умов укладеного договору доручення з банком, який є абонентом-ідентифікатором, які також включають умови зберігання копій документів/інформації, на підставі яких була здійснена ідентифікація, верифікація та вивчення клієнта, та їх надання суб'єкту первинного фінансового моніторингу (у разі необхідності).

20. Відповідальність за належне здійснення ідентифікації та верифікації клієнта, з яким віддалено встановлено ділові відносини за допомогою засобів Системи BankID, відповідно до вимог законодавства у сфері запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення покладається на суб'єкта первинного фінансового моніторингу, який використовує інформацію, отриману за допомогою засобів Системи BankID.

Відповідальність за належну організацію додержання вимог законодавства у сфері запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення несе керівник суб'єкта первинного фінансового моніторингу.».

Заходами, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми, є погодження регуляторного акта із зацікавленими органами (в тому числі отримання пропозицій та зауважень) та його державна реєстрація в Міністерстві юстиції України; здійснення постійного контролю і нагляду працівниками НКЦПФР за діяльністю професійних учасників фондового ринку (ринку цінних паперів) – СПФМ у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Державний контроль за дотриманням вимог регуляторного акта здійснюється НКЦПФР, як суб'єктом державного фінансового моніторингу, який відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» здійснює державне регулювання і нагляд у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення щодо професійних учасників фондового ринку (ринку цінних паперів) (крім банків).

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Тест малого підприємництва (М-Тест)

1. Консультації з учасниками фондового ринку щодо оцінки впливу регулювання.

Консультації щодо визначення впливу запропонованого регулювання на суб'єктів малого підприємництва та визначення детального переліку процедур, виконання яких необхідно для здійснення регулювання, проведено розробником у період з 23.10.2018 по 17.01.2020.

Порядковий номер	Вид консультації	Кількість учасників консультацій, осіб	Основні результати консультацій
1	23.10.2018 засідання Робочої групи з питання використання професійними учасниками фондового ринку (ринку цінних паперів) (крім банків) системи BankID для здійснення ідентифікації клієнтів;	12	Визначення детального переліку процедур, виконання яких необхідно для здійснення регулювання.
2	12.11.2019 нарада з представниками: Національного банку України, Національного депозитарію України, Держфінмоніторингу, професійних учасників фондового ринку;	10	Узгодження пропозицій щодо регулювання НКЦПФР, як суб'єктом державного фінансового моніторингу, особливостей проведення СПФМ дистанційної ідентифікації та верифікації клієнтів – фізичних осіб за допомогою використання Системи BankID Національного банку.
3	17.01.2020 Засідання Комітету з питань правозастосування	12	Погодження пропозиції та рекомендація розглянути питання щодо схвалення доопрацьованого проекту рішення «Про внесення змін до Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів» на засіданні НКЦПФР.

2. Вимірювання впливу регулювання на суб'єктів малого підприємництва:

кількість суб'єктів, на яких поширюється регулювання: 500 професійних учасників фондового ринку (ринку цінних паперів) - СПФМ, у тому числі мікропідприємництва – 500.

Питома вага суб'єктів мікропідприємництва у загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких проблема справляє вплив, 100%.

Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

Порядковий номер	Найменування оцінки	У перший рік (стартовий рік впровадження регулювання)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за п'ять років
Оцінка "прямих" витрат суб'єктів мікропідприємництва на виконання регулювання				
1	Придбання необхідного обладнання	-	-	-
2	Процедури перевірки та/або постановки на відповідний облік у визначеному органі державної влади чи місцевого самоврядування	-	-	-
3	Процедури експлуатації обладнання (експлуатаційні витрати - витратні матеріали)	-	-	-
4	Процедури обслуговування обладнання (технічне обслуговування)	-	-	-
5	Інші процедури (уточнити)	-	-	-
6	Разом, гривень	-	-	-
7	Кількість суб'єктів господарювання, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць	500	-	-
8	Сумарно, гривень	-	-	-
Оцінка вартості адміністративних процедур суб'єктів мікропідприємництва щодо виконання регулювання та звітування				
9	Процедури отримання первинної інформації про вимоги регулювання	-	-	-
10	Процедури організації виконання вимог регулювання	-	-	-
11	Процедури офіційного звітування	-	-	-
12	Процедури щодо забезпечення процесу перевірок	-	-	-
13	Інші процедури (реєстрація змін до Правил фондової біржі)	-	-	-
14	Разом, гривень	-	-	-
15	Кількість суб'єктів малого	500	-	-

	підприємництва, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць			
16	Сумарно, гривень	-	-	-

3. Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва.

Державний орган, для якого здійснюється розрахунок вартості адміністрування регулювання – Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

Процедура регулювання суб'єктів мікропідприємництва (розрахунок на одного типового суб'єкта господарювання малого підприємництва - за потреби окремо для суб'єктів малого та мікропідприємств)	Планові витрати часу на процедуру	Вартість часу співробітника органу державної влади відповідної категорії (заробітна плата)	Оцінка кількості процедур за рік, що припадають на одного суб'єкта	Оцінка кількості суб'єктів, що підпадають під дію процедури регулювання	Витрати на адміністрування регулювання (за рік), гривень
1. Облік суб'єкта господарювання, що перебуває у сфері регулювання (реєстрація НКЦПФР змін до Правил фондової біржі)	-	-	-	-	-
2. Поточний контроль за суб'єктом господарювання, що перебуває у сфері регулювання, у тому числі:	-	-	-	-	-
камеральні	-	-	-	-	-
виїзні	-	-	-	-	-
3. Підготовка, затвердження та опрацювання одного окремого акта про порушення вимог регулювання	-	-	-	-	-
4. Реалізація одного окремого рішення щодо порушення вимог регулювання	-	-	-	-	-
5. Оскарження одного окремого рішення суб'єктами господарювання	-	-	-	-	-
6. Підготовка звітності за результатами регулювання	-	-	-	-	-
7. Інші адміністративні процедури (уточнити):	-	-	-	-	-
Разом за рік	X	X	X	X	-
Сумарно за п'ять років	X	X	X	X	-

4. Розрахунок сумарних витрат суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання

Порядковий номер	Показник	Перший рік регулювання (стартовий)	За п'ять років
1	Оцінка "прямих" витрат суб'єктів мікропідприємництва на виконання регулювання	0,00 тис. грн.	0,00 тис. грн.
2	Оцінка вартості адміністративних процедур для суб'єктів мікропідприємництва щодо	0,00 тис. грн.	0,00 тис. грн.

	виконання регулювання та звітування		
3	Сумарні витрати мікропідприємництва на виконання запланованого регулювання	0,00 тис. грн.	0,00 тис. грн.
4	Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів мікропідприємництва	0,00 тис. грн.	0,00 тис. грн.
5	Сумарні витрати на виконання запланованого регулювання	0,00 тис. грн.	0,00 тис. грн.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії регуляторного акта необмежений у часі, оскільки дія Положення №309 розрахована на необмежений час.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Виходячи з цілей державного регулювання, визначених у другому розділі даного Аналізу впливу регуляторного акта, для відстеження результативності акта обрано такі показники:

1) *Розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта* – не зміниться.

2) *Кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта* - дія акту поширюється на 500 професійних учасників фондового ринку (ринку цінних паперів) - СПФМ, які здійснюють свою діяльність на фондовому ринку згідно ліценцій, виданих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (або Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку).

3) *Розмір коштів і час, що витрачатимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог регуляторного акта.*

Розмір коштів та часу, які витратять суб'єкти господарювання на виконання вимог даного регуляторного акту не зміниться.

4) *Рівень поінформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб з основних положень акта* – середній. Даний проект регуляторного акта з метою громадського обговорення оприлюднено на офіційному веб-сайті Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

5) *Досягнення вимог чинного законодавства* – забезпечується у зв'язку з внесенням відповідних змін до Положення №309.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відстеження результативності буде здійснено із застосуванням статистичного та соціологічного методу, шляхом аналізу офіційної статистичної інформації щодо розміру надходжень до державного бюджету, пов'язаних з дією акта, кількості професійних учасників фондового ринку

(ринку цінних паперів) - СПФМ, на які поширюватиметься дія акта, обробки зведених даних щодо кількості скарг та пропозицій від професійних учасників фондового ринку.

Базове відстеження результативності вищезазначеного регуляторного акта буде здійснюватись до дати набрання чинності більшої його положень шляхом збору пропозицій і зауважень та їх аналізу.

Повторне відстеження планується здійснити не пізніше двох років з дня набрання чинності регуляторного акта, в результаті якого відбудеться порівняння показників базового та повторного обстеження. У разі надходження пропозицій та зауважень, які заслуговують на увагу, або виявлення неврегульованих та проблемних питань, у разі необхідності вони будуть обговорені та винесені на засідання НКЦПФР з метою внесення відповідних змін до цього рішення.

Періодичні відстеження планується здійснювати раз на три роки з дня виконання заходів з повторного відстеження з метою подальшого удосконалення даного регуляторного акта.

Голова Комісії



Т. Хромаєв